

I - GİRİŞ :

Teftiş Kurulu Başkanlığının 04/11/2004 tarih ve 1821 sayılı görev emirleri ekinde yer alan Bakanlık Makamınının 03/11/2004 tarih ve 1797 sayılı Onayı uyarınca, 20/11/2004-20/05/2005 tarihleri arasında Hollanda'da yapılan inceleme ve araştırma çalışması sonucunda işbu rapor düzenlenmiştir.

II-KONU:

Telif hakları kapsamında meslek birliklerinin kuruluşu, yapısı, işleyişi ve korsanlıkla mücadeledeki rolü, bu konulardaki uygulamaların ülkemizdeki durumla karşılaştırılması ve yararlı olabilecek uygulamaların ülkemizde de uygulanabilme imkanlarının değerlendirilmesi amacıyla 20/11/2004 tarihinden itibaren Müfettişliğimin Hollanda'da görevlendirilmesi üzerine söz konusu tarihte Hollanda'da göreve başlanarak araştırma ve inceleme çalışmaları 20/05/2005 tarihinde tamamlanmıştır (Ek; 1,2).

III - İNCELEME - ARAŞTIRMA :

1- Hollanda'da telif hakları ile ilgili yasal düzenlemeler:

Telif hakları; sanat, bilim, edebiyatla uğraşanların haklı olarak elde ettikleri kazançların korunması durumunda, edebiyatın, bilim ve sanatın sürekli gelişmesinin, zenginleşmesinin sağlanacağı düşüncesiyle, birçok Avrupa ülkesinde 19. yüzyılın ikinci yarısında, başlangıçta sanatkarların işlerinin, başarılarının korunması çabaları ve amacıyla ortaya çıkmaya başlamıştır. Hollanda'da telif hakları ile ilgili yapılan düzenlemeler de bu çabaların doruk noktalarından birini temsil etmektedir. Bu çerçevede 1912 yılında çıkarılmış bulunan Hollanda Telif Hakları Kanunu bilahare yapılan değişikliklerle halen yürürlükte bulunmaktadır.

A- Hollanda Telif Hakları Kanunu

Kanunun bazı bölümleri 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile karşılaştırabilmek açısından aşağıda belirtilmiştir;

a) Telif haklarının kapsamı;

Telif hakkına konu eserler Kanununun 10. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre;

- Kitaplar, risaleler, gazeteler, süreli yayınlar ve diğer tüm yazılmış eserler,
- Dramalar ve müzikodrama eserler,
- Sözlü eserler,
- Koreografik eserler ve pandomimler,
- Sözlü veya sözsüz müzikal eserler,
- Yağlı ve suluboya dışındaki resimler, tablolar, heykeltıraşlık ve mimari eserler, taşbasmalar
- (taşbasma resimler), kazılmış resimler ve benzerleri,
- Coğrafi haritalar,

- Müsvetteler (taslaklar), skeçler ve mimarlık, coğrafik, topografik veya diğer bilim dallarıyla ilgili üç boyutlu eserler,
- Fotografik eserler,
- Sinematografik eserler,
- Endüstriyel ve sanatsal tasarımlar ve modeller,
- Bilgisayar programları ve hazırlayıcı materyaller ve genellikle edebi, bilimsel ve sanatsal sahadaki yeni icatlardır.

Ayrıca edebi, bilimsel ve sanatsal eserlerin yeniden üretimleri (reproductions), değiştirilmiş formları, çeviriler, müzik aranjmanları, sinematografik veya diğer uygulamalar, farklılaştırılmış koleksiyonlar orijinal eserlerin hakları saklı kalmak üzere ayrı bir eser gibi koruma altındadır.

b) Telif hakkının ihlali olarak değerlendirilemeyecek durumlar;

Toplumsal iletişimin daha ilerilere götürülebilmesi veya edebi, bilimsel ve sanatsal eserlerin yeniden üretilebilmesi için kamu adına devlet (kamu otoritesi) tarafından yapılan işlemlerin -açık ve kesin olarak hukukun genel usulleri çerçevesinde bir hüküm veya emir ile telif hakkı korunmamış ise- telif hakkının ihlali olarak değerlendirilemeyeceği (Madde 15/b),

Edebi, sanatsal veya bilimsel bir eserin; eğitim amaçlı olarak bir kısmının örnek olarak gösterilmesinin (resimlerinin kullanılmasının), görsel veya işitsel olarak yayımının yapılmasının, bir kısmının radyo ve televizyon programlarında kullanılmasının reproduksiyonlar da dahil olmak üzere telif hakkının ihlali olarak değerlendirilemeyeceği (Madde 15 ve 16),

c) Ortaklaşa sahiplik ve kullanım;

Bir eserin telif hakkına iki veya daha çok kimse ortaklaşa sahipse ve aksi kararlaştırılmamışsa içlerinden birisinin telif hakkının takibini yürütebileceği (Madde 26),

Müzikal eserlerin telif hakları konusunda kâr elde etmek veya başka türlü sebeplerle ticari acenta gibi yapılacak çalışmaların Adalet Bakanlığının izin ve idaresi altında olacağı (Madde 3 O/a-1),

Müzikal eserlerin telif hakları ile ilgili olarak ticari acenta gibi çalışanların; eserin bütünü veya bir parçasını veya reproduksiyonunu sesli veya görüntülü olarak radyo veya televizyon programlarında gösterilebileceği konusunda bir sözleşme imzalanarak müzikal eserin yazarının adı veya unvanı altında işi yürütmek ve sonuçlandırmak durumunda oldukları (Madde 30/a-2)

d) Kanunun ihlali durumunda uygulanacak cezalar;

Bir kimsenin kasten bir başkasının telif hakkını ihlal etmesi durumunda 6 aya kadar hapis cezasına ve 4. kategoriden para cezasına hükmolunacağı (Madde 31),

Bir kimsenin kasten; umuma dağıtım yapmak, dağıtım veya reproduksiyon amacıyla mal edinmek, ithal, transit taşıma veya ihraç etmek, kâr etmek amacıyla saklamak hususlarından herhangi biri ile başka birisinin telif hakkını ihlal etmesi durumunda altı aydan fazla olmamak üzere hapis veya para cezasına çarptırılacağı (31/a), bir kimsenin bu fiilleri iş ve meslek edinerek işlemesi halinde 4 yıla kadar hapis veya 4. kategoriden para cezasına çarptırılacağı (Madde 31/b),

Bir kimsenin; umuma dağıtım yapması, dağıtım veya reproduksiyon amacıyla iş edinmesi, aç veya transit taşımacılığını yapması, kazanç elde etmek için saklaması şeklindeki fiilleri,

yapmakta olduğu işin sayılan hususları kapsadığını hukuken kabul edilebilir sebeplerle ortaya koysa bile bir başkasının telif hakkını ihlal etmişse 3. dereceden para cezasına çarptırılacağı (Madde 32), bir

kimsenin, kasten bu hususları bilgisayar programları ve hazırlayıcı materyallerini koruyucu teknik materyalleri eser sahibinin veya onun adına hakkı kullananın onayını almadan değiştirmesi durumunda altı aya kadar hapis veya 4. kategoriden para cezasına arpıtılacağı (Madde 32/a),

Bir kimsenin; kasten hukuka aykırı bir şekilde telif hakkı korunan edebi, bilimsel veya sanatsal bir eserde değişiklik/düzeltilme yapması veya başlık veya yazarını değiştirmesi veya başka bir yolla esere zarar vermesi veya yazarının ün ve şöhretine veya itibarına zarar verici davranışlarda bulunması halinde 6 aya kadar hapis veya 4. kategoriden para cezasına arpıtılacağı (34/1),

Yukarıda belirtilen davranışların ağır kusur sayılacağı (Madde 33, 34/1),

Bir kimsenin, yetkisiz bir şekilde eserden bir para/bölüm sergilemesi/göstermesi veya başka bir yolla umuma sunması durumunda 4. dereceden para cezasına arpıtılacağı (Madde 35),

Bir kimsenin, Adalet Bakanlığının iznini gerektiren hallerde bu izni almaksızın ticari bir acenta gibi faaliyette bulunması durumunda 4. dereceden para cezasına arpıtılacağı (Madde 35/a),

Bir kimsenin, kasten yanlış bilgilerle veya eksik evrakla yazılı olarak başvurarak veya yerine getirmesi gerekli asgari hususları yerine getirmeksizin Adalet Bakanlığından aldığı izin ile ticari bir acenta gibi davranarak müzikal eserlerin telif hakkına bir halel getirmesi durumunda 3 aya kadar hapis veya 3. dereceden para cezasına arpıtılacağı (Madde35/b),

Yukarıda belirtilen davranışların hafif kusur sayılacağı,

e) Telif hakkının süreleri;

Yazarın ölümünden itibaren 70 yıl getikten sonra takip eden yılın ocak ayı başında telif hakkının sona ereceği (Madde 37/1),

İki veya daha fazla kişinin ortaklaşa sahip oldukları telif hakkında koruma süresinin, hayatta kalan ortaklardan sonuncusunun ölümünü takip eden 1 Ocak'tan itibaren hesaplanacağı (Madde 37/2),

Telif hakkına konu korunan bir eserin, yazarının bildirilmemesi veya şüphe götürmeyecek bir şekilde kimliğinin açıklanmaması/bilinmemesi durumunda eserin yasal olarak ilk baskısının üzerinden 70 yıl getikten sonra takip eden yılın ocak ayı başından itibaren koruma süresinin sona ereceği (Madde 38/1), bir eserin, aslının veya kopyalarının yazarı olarak gerçek bir şahsın isminin belirtilmemesi ve bir kamu kurum veya kuruluğu veya vakıf veya bir şirketin eserin yazarı olarak belirtilmesi/takdir edilmesi durumunda telif hakkı süresinin madde 38/1 de belirtildiği şekilde uygulanacağı (38/2),

Yazarı belirtilmemiş bir eserle ilgili olarak yazarın daha sonra kimliğini açıklaması durumunda telif hakkı süresinin madde 37/1 deki gibi uygulanacağı (Madde 38/3),

Bir eserin telif hakkı koruma süresinin yalnızca 37. maddeye (yazarın Ölümüne) ve yasal olarak ilk baskısına göre hesaplanmayacağı, eserin yaratılışından itibaren 70 yıl içinde sona ereceği (Madde 39),

Sinematografik eserlerde telif hakkının koruma süresinin, son hayatta kalan ana yönetmen, görüntü yönetmeni, ses yönetmeni veya eser için yapılan müziğin kompozitörünün ölümünden itibaren 70 yıl geçtikten sonra takip eden Ocak ayı başında sona ereceği (Madde 40),

Bir eserin; ciltler, bölümler, kısımlar, dergi bölümü/sayısı olarak yayımlanması durumunda, her bir cilt, bölüm, kısım, dergi bölümü/sayısının ayrı bir eser olarak takdir edileceği ve koruma süresinin buna göre hesaplanacağı (Madde 41)

belirtilmiştir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun Hollanda Telif Hakları Kanununun yukarıda belirtilen bölümleri ile karşılaştırıldığında, 5846 sayılı Kanunun;

2-5. maddelerinde; İlim ve edebiyat eserleri, Musiki eserleri, Güzel sanat eserleri ve Sinema eserleri başlıkları altında Kanunun kapsamına giren eserlerin belirtildiği ve 1983, 1995 ile 2001 yıllarında yapılan değişikliklerle teknolojik gelişmeler sonucu ortaya çıkan yeni eserlerin de Kanunun himayesi altına alınarak bu konudaki eksiklerin giderildiği,

Amme İntizamı Mülahazasıyla başlığı altında 30. maddesinde, Genel Menfaat Mülahazasıyla ana başlığı altında; Mevzuat ve içtihatlar, Nutuklar, Temsil serbestisi, Eğitim ve öğretim için Seçme ve toplama eserler, İktibas serbestisi, Gazete Münderecatı ve Haber başlıklı 31 -37. maddelerinde, Hususi Menfaat Mülahazasıyla ana başlığı altında; Şahsen kullanma, Kopye ve teşhir başlıklı 38 ve 40. maddelerinde; telif hakkının kullanımına yönelik istisna ve sınırlamaların belirtildiği, 1995 ve 2001 yıllarında yapılan değişikliklerle güncel hale getirildiği,

Eser sahiplerinin birden fazla oluşu ve Eser sahipleri arasındaki birlik başlıkları altındaki 9 ve 10. maddelerinde; bir esere birden fazla kişinin ortaklaşa sahip olması durumunda uygulanacak hususların belirtildiği,

Telif haklarının koruma sürelerinin 26 ve 27. maddelerinde düzenlendiği,

Hukuk davaları ana başlığı altında; Manevi haklara tecavüz halinde, Mali haklara tecavüz halinde, Tecavüzün men'i davası, Tazminat davası başlıkları altındaki 67-70. maddelerinde, Ceza davaları ana başlığı altında; Manevi haklara tecavüz, Mali haklara tecavüz ve Diğer suçlar başlıkları altında 71-73. maddelerinde, bir eserin tecavüze uğraması halinde açılacak davalar ve uygulanacak hapis ve para cezalarının belirtildiği, 1983, 2001, 2002, 2003 ve 2004 yıllarında yapılan değişikliklerle cezaların caydırıcı bir şekilde yeniden düzenlendiği, özellikle para cezalarının hatırı sayılır miktarlarda yükseltilerek telif haklarına yönelik suçların önlenmesinde yasal anlamda gerekenin yapıldığı,

buna göre, ülkemizde telif hakları alanında Hollanda örneğinde olduğu gibi gelişmiş ülkelere paralel hukuki düzenlemelerin yapıldığı görülmüştür.

B -Hollanda Komşu Hakları Kanunu

Kanunun bazı bölümleri 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile karşılaştırabilmek ,_ açısından aşağıda belirtilmiştir;

1993 yılında yürürlüğe giren bu Kanun özellikle görsel ve işitsel eserlerin kullanımını, yayımını eserlerin vücuda getirilmesinde farklı bölümlerde rol alanların haklarını

düzenlemektedir. Kanunda gerekli tanımlamalar yapıldıktan sonra eserlere ilişkin mali hakların takibinin nasıl yapılacağı, ne tür yapılanmalara gidileceği belirtilmektedir. Buna göre;

Kanunun 7. maddesinde belirtilen ücretlerin toplanması ve dağıtım işinin Adalet Bakanı tarafından belirlenecek ve görevlendirilecek olan yetkili temsilciler/kişiler tarafından yerine getirileceği, bu cümlede belirtilen yetkili kişilerin, hak sahiplerinin hukuki/kanuni temsilcisi olacakları ve özel hakların uygulanması, yürütülmesi, ücretlerin toplanması ve hak sahipleri ile bağlantı kurma görevlerini yerine getirecekleri (Madde 15/1), bu yetkili kişi/kurum/kuruluş üyelerinin Adalet Bakanı tarafından atanacak olan Teftiş Kurulunun denetimi altında olacakları, denetim kuralları ve uygulama usullerinin Konsey tarafından düzenleneceği (Madde 15/2), ücretlerin toplama ve dağıtım işlerinin (Madde 15/1)'de belirtilen yetkili kişiler tarafından düzenlenecek ve Adalet Bakanı tarafından uygun bulunacak olan talimat/yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapılacağı, bu amaçla Adalet Bakanınca Teftiş Kurulunun da düşüncelerinin alınacağı (Madde 15/3),

Kanunun 2, 6, 7/a ve 8. maddelerinde belirtilen ücretlerin toplanması ve dağıtım işlerinin Adalet Bakanı ile Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanının birlikte kararlaştıracakları ve özel olarak görevlendirecekleri yetkili kişiler tarafından yapılacağı, yetkili kişilerin hak sahiplerinin hukuki/kanuni temsilcisi olacakları ve özel hakların uygulanması, yürütülmesi, ücretlerin toplanması ve hak sahipleri ile bağlantı kurma görevini yerine getirecekleri (Maddel5/a-1),

Madde (15/a-1) paragrafta belirtilen yetkili kişi, kurum/kuruluşların, üyelerini Adalet Bakanı ile Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanının birlikte atayacakları Teftiş Kurulunun denetimi altında olacakları, denetim kuralları ve uygulama usullerinin Konsey tarafından düzenleneceği (15/a-2),

Kanunun 2/3, 6/3, 7/a-3 ve 8/3. maddelerinde belirtilen ücretlerle ilgili yetkili kişinin, Adalet Bakanı ile Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanının birlikte düzenleyip kararlaştıracakları bir vakıf vs. bir organizasyon olacağı ve vakfın yönetim kurulunun hakların konusuna göre dengeli bir temsili sağlayacak ve Kanunun ilgili maddelerine göre hak sahiplerine ödemeyi yapacak şekilde oluşturulacağı, bu organizasyonun/vakfın yönetim kurulu başkanının Adalet Bakanı ile Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanı tarafından birlikte belirlenerek atanacakları, vakfın yönetim kurulu üyelerinin tek sayılı olacağı (Madde 15/b),

Kanunun 2/3, 6/3, 7/a-3 ve 8/3 maddelerinde belirtilen ücretlerin, eğer başka türlü bir anlaşma yapılmamışsa (15/1) maddede belirtilen yetkili kişi/kurum ile yapılacak sözleşme gereği her yıl 1 Nisan tarihinden önce hak sahiplerine ödenmesinin zorunlu olduğu, hak sahiplerinin başvuru dilekçelerinde gerekli dokümanları, diğer istenen bilgilere ait materyalleri, hangi bölümden ücret alacaklarını yetkili kişiye beyan etmek zorunda oldukları (Maddel5/d),

Kanunun 2, 6, 7/a ve 8. maddelerinde belirtilen hakları ile ilgili olarak hak sahiplerinin; herhangi bir kişi tarafından haklarının ihlali veya hesaplamasında yanlışlık yapmak suretiyle zarara uğratıldıklarını düşündüklerinde durumu mahkemeye götürme hakkına sahip oldukları (16/1),

Kanunun ihlali durumunda uygulanacak cezalar ve cezalandırma şartları ile ilgili olarak;

Bu Kanunun 2, 6, 7/a ve 8. maddelerinde belirtilen hakların bir kimse tarafından kasten ihlal edilmesi durumunda hakkında 6 aya kadar hapis ve 4. dereceden para cezasına hükmolunacağı (Madde 21),

Bir kimsenin kasten, Kanunun 2, 6, 7/a ve 8. maddelerine aykırı olduğunu bilerek bir band, albüm veya reproduksiyon ile ilgili olarak;

- radyo dalgaları kullanarak veya başka bir iletişim yöntemiyle yayımlaması,
- umuma sunulmak üzere dağıtımını yapması,
- dağıtım veya reproduksiyon amacıyla mülk edinmesi,
- ithal, ihraç veya transit taşımacılığını yapması,
- kâr amacıyla saklaması

durumlarında 6 aya kadar hapis veya 4. dereceden para cezasına çarptırılacağı (Madde 22),

Bir kimsenin 21 ve 22. maddelerde belirtilen ve suç sayılan filleri iş ve meslek edinerek işlemesi durumunda 4 yıla kadar hapis veya 5. dereceden para cezasına hükmolunacağı (Madde 23)

belirtilmiştir.

Ülkemizde komşu hakları ayrı bir kanun olarak düzenlenmeyip 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu ile düzenlenmiştir. Buna göre Kanunun ilgili maddeleri ile karşılaştırıldığında, 5846 sayılı Kanunun;

Eser sahibinin hakları ile bağlantılı haklar başlığı altında 80 ve 81. maddelerinde komşu hakları ve bu hakların ihlali durumunda uygulanacak müeyyidelerin belirtildiği,

Eser sahipliğinden kaynaklanan hakların takibi hususunda kurulacak meslek birliklerinin yapacakları görevler, işleyişleri ve denetimlerinin Kanunun 42. maddesinde düzenlenerek Eser sahipleri ve eser sahiplerinin hakları ile bağlantılı hak sahipleri ile Kanunun 52. maddesine göre hak sahibinden malî hakları kullanma yetkilerini devralarak Kanunun 10. maddesine göre ilim-edebiyat eserleri üzerindeki hakları kullanarak, süreli olmayan yayınları çoğaltan ve yayanlar ile üyelerinin ortak çıkarlarını korumak ve Kanun ile tanınmış hakların idaresini ve takibini, alınacak ücretlerin tahsilini ve hak sahiplerine dağıtımını sağlamak üzere tıp tatüleri uygun olarak tespit edilecek alanlarda meslek birliklerinin kurulabileceğinin belirtildiği,

buna göre; eser sahibinin hakları ile bağlantılı hakların, yani komşu haklarının yine Hollanda gibi gelişmiş ülkelerde olduğu şekliyle yasal koruma altına alındığı görülmektedir.

2- Hollanda'da Telif Hakları ile İlgili Faaliyet Gösteren Meslek Birlikleri;

- SENA (Stichting ter Exploitatie van Naburige Rechten)
- CEDAR (Centrum voor Dienstverlening Auteursen Aanvante Rechten)
- BUMA/STEMRA (Het Bureau voor Muziek Auteursrecht)
- HET CONTRACTENBUREAU
- VÍSUELEN
- FREELANCERS ASSOCIATIE
- BURAFO (De Auteursrechtenorganisatie voor Fotografen)

-İBVA (Auteursrechten is het loon voor de auteur)

-VIDEMA (behartigt de belangen van deze rechthebbenden en verleent namens hen de vereiste toestemming aan vertoners)

-NVPI (De Brancheorganisatie voor de Entertainment Industrie)

Bu meslek birliklerinden örnek olarak SENA (Stichting ter Exploitatie van Naburige Rechten - Komşu Hakları İşletme Vakfı) nın yapısı, işleyişi, görevleri ana hatlarıyla aşağıda açıklanmıştır.

Genel olarak;

SENA, telif hakkının toplanmak ve hak sahibine dağıtılmak üzere Komşu Hakları Kanununda belirtilen hususların (yapımcı ve oyuncuların haklarından kaynaklanan payların toplanması ve dağıtımı) yürütülmesi, yerine getirilmesi görevini Adalet Bakanının emri ile üstlenmiştir. 32 elemanı ile her gün görev yapan aktif bir organizasyondur.

Adalet Bakanının emri ile oluşturulan Komşu Hakları İşletme Vakfı SENA tam bir şekilde ülke içinde ve dışında yapımcılar ve sanatçıların (yorumcuların) temsilcisi durumundadır.

Bir tarafta radyo ve televizyon istasyonlarının ve değişik tarz ve usullerde müzik yayını yapan bütün şirket/organizasyon ve kuruluşların yayın lisansları istenip incelenmekte, öbür yanda anılan yerlerde yapılan müziğin türüne göre ileri teknoloji sayesinde, yayın yapılırken doğru ve eksiksiz bir şekilde kayıt yapılmakta ve bu yerlerden ücretler toplanmaktadır. Toplanan ücretler tamamen sıraya konulmak suretiyle olabildiğince bol bir şekilde yılda 4 defa SENA tarafından pay edilerek dağıtılmaktadır

SENA hukuksal anlamda açık bir şekilde Komşu Haklarını İşletme Vakfı olarak tanımlanmıştır. SENA'nın amacı; kendisi için herhangi bir kâr/kazanç amacı gütmeksizin oyuncu/sanatçı ve yapımcıları ilgilendiren ve komşu haklarından kaynaklanan maddi ve manevi hakların saygınlık ve itibarlarını yürütmek ve korumak olarak belirlenmiştir.

SENA tamamen kendisine kim müracaat etmişse ulusal ve uluslar arası alanda oyuncu/sanatçı ve yapımcıların haklarının en iyi şekilde desteklenmesine, ilerletilmesine bütün kabiliyeti ve becerisiyle odaklanmıştır. Her bir plak/album yapımcısı ve her bir sanatçı ücretsiz olarak SENA'ya kayıt yaptırarak haklarının takibi için SENA'yı yetkilendirebilmektedirler.

SENA tarafından kısa bir zaman dilimi içerisinde konunun uluslar arası ilgililerinden/tafılarından büyük bir beğeni ve teşvik kazanan bir dağıtım sistemi geliştirilerek dağıtım prosedürünün yararına olmak üzere yıllık olarak çok geniş bilgileri içeren özel bir bilgisayar programı dizayn edilmiş, bu sistemle radyo ve televizyon istasyonlarının yayım listeleri baz alınarak müzisyenlerce stüdyoda seslendirilmiş gibi asıl sanatçıların her bir eseri tam doğru bir şekilde kayıt yapılarak saklanıp korunmuştur.

1912 den beri güfteciler ve bestecilerin telif hakları onların temsilcisi olan Hollanda Yazarlar Topluluğu BUMA tarafından korunmaktadır. Kayıt yapanlar (yapımcılar/album-plak yapımcıları) ve sanatçıları (yorumcular) benzer bir konumdan yararlanabilmek için Komşu Hakları Kanununun yürürlüğe girdiği 1 Temmuz 1993 tarihini beklemek zorunda kalmışlardır.

SENA'nın misyonu;

Müzik; güfteler, besteler, yapımcılar, seslendiriciler ve enstrümanlar gibi çeşitli bölümlerin yeteneklerinin toplamından meydana gelen işitilebilir bir şeydir. Bundan dolayı bütün bu bölümler dağıtımdan gelir/pay elde etmeye de hak kazanırlar, bu da umumi olarak "entelektüel mülkiyet" şeklinde 3. bir bölüm olarak bilinir.

Komşu Hakları Kanunu, belirtilen diğer hususların yanında yapımcı ve sanatçıların ses taşıyıcılarını da (CD ler, kasetler gibi) korumaktadır. Bu yasal dayanak içerisinde SEN'A'ya çok önemli görevler düşmekle birlikte Adalet Bakanı tarafından bütün diğer hususlar bir kenara bırakılıp Kanunun bazı bölümleri öne çıkarılarak şöyle bir misyon yüklenmiştir: "SENA'nın misyonu mümkün olan en düşük maliyetle ve olabildiğince çabuk bir şekilde, hak sahipleri adına ücretleri toplayarak yine hak sahiplerine dağıtmaktır." Buna göre ilk bakışta SEN'A'nın misyonu basit gibi görünmekle birlikte uygulamanın daha iyi anlaşılabilmesi için bazı açıklamalara ihtiyaç vardır, buna göre;

Popüler veya klasik bir müzik kaydedildikten sonra (konser salonlarında, bir kilise, kulüp veya bir stüdyoda kaydedilmesin önemi yoktur) bir ses taşıyıcısı (mesela bir CD) ile satışa sunulduğunda bu artık bir "ilk kullanım" meselesi olmuştur. İlk kullanımın başlıca manası aile çevresinde kullanımdır. Aynı CD umurun huzurunda mesela alışveriş merkezlerinde, ofislerde veya radyo ve televizyonlarda çalındığı zaman artık "ikincil kullanım" meselesi olmuştur. İşte müzik umuma açık bir şekilde kullanıldığı zaman yani ikincil kullanım meselesi olduğu zaman SEN'A devreye girerek ücretleri toplamakta ve ilgili hak sahipleri olan yapımcılara ve yorumculara pay ederek ödemektedir.

Ücretlerin toplanması ve dağıtımının olabildiğince tam ve düzenli bir şekilde organize edilmesinde SEN'A tarafından kendisine müracaat eden hak sahiplerine garanti verilmektedir.

Yapısı ve işleyişi

İki bölümü bulunan SEN'A'nın dağıtım bölümü yapımcılar ve sanatçıların (yorumcular) haklarının toplanması ile ilgili temaslar/bağlantılar ve kayıtlar üzerine yoğunlaşmıştır. Diğer bölümün görevi ise toplanan ücretleri hesaplayarak hak sahiplerine ödemektir.

Burada anahtar konumundaki aktivite kamusal veya ticari radyo ve televizyon istasyonlarının yayım bilgilerinin veya kayıtlarının işleminden geçirilmesi hususudur. SEN'A bu istasyonlardan yayımlanmış olan müzik eserlerinin aylık listelerini toplamakta ve bu listeler baz alınarak her bir müzikal eserin hakkı ile ilgili olarak hak sahipleri belirlenmektedir. Bu işler ulusal olduğu kadar uluslar arası alanda da yapılmaktadır.

Her bir sanatçının ve her bir yapımcının haklarının toplanmasında, sahip oldukları plak/bandlar göz önünde bulundurulmakta, böylece her ne zaman radyo ve televizyonlarda onların CD, band ya da kasetleri çalınırsa ücrete hak kazanmaktadırlar.

-Uygulama şartları şu şekilde sınırlandırılmaktadır;

- Mevcut bandın/plağın işlem görebilmesi için son yayım tarihi 50 yıldan öncesine ait olmamalıdır.

Ses kaseti/bandı 1 Temmuz 1993 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan Komşu Hakları Kanunu ile ilgili olmalıdır.

Ses kasetinin orijinal yapımcısı/üreticisi Avrupa Birliği ülkelerinden birinde veya Avrupa Ekonomik Bölgesinde veya Roma Konvansiyonunu onaylamış bir ülkede yerleşik değildir.

Ücrete hak kazanma

Müziyen kavramı çok geniş bir anlamı ihtiva etmektedir, bir orkestra, bando, kilise korusu üyesi, şarkıcısı (yorumcusu) veya orkestra ve koro şefi gibi. Herhangi bir kimse eğer bu alanlardan birinde müzik yapıyor veya yapmış ise uygun bir ücret alabilecektir. Yapımcı, ürünün kaydı için mali ve idari işlemlerin yerine getirilmesinden/yürütülmesinden sorumlu olan kişidir. Eğer ürün herhangi bir kimsenin mali gücü ile meydana getirilmiş ise (kayıt şirketinin büyüklüğünün veya küçüklüğünün bir önemi yoktur), yayımlanan liste kontrol edilerek ürünün kullanıldığı tespit edilmişse uygun ücrete hak kazanılmaktadır.

Plağın-bandın başkaları ile işbirliği içerisinde/ortaklaşa yeni yapılmış veya uzun süre önce çıkmış olmasının bir önemi yoktur. Yalnızca legal olarak yayımlanma tarihi 50 yıl öncesinden daha uzun süreli olmamalıdır. Bir kimsenin başkaları ile plak/band üzerindeki işbirliği bir yapımcı, orkestra, koro, bando üyesi şeklinde veya bir yorumcu veya orkestra/koro şefi niteliğinde ise SENA'ya kaydolunarak hakkının takip edilmesini sağlayabilmektedir.

Hollanda'da kamusal veya ticari olarak faaliyet gösteren radyo ve televizyonların yayım bilgileri veya yayım listeleri baz alınarak SENA bu yayınları repertuarına kaydetmekte, böylece müzisyenlerin SENA'nın repertuarına kaydedilen bantları/kasetlerindeki eserler kullanıldığı zaman bu eserler etkili bir şekilde takip edilmektedir. Ücretlendirmede prensip, bir eserin ne kadar çok çalınırsa o kadar çok ücrete hak kazanacağıdır.

Telif hakkı korunması gereken ve yukarıda belirtilen şartlara haiz bir eser bulunması durumunda eser sahibi gerekli bilgilerle birlikte SENA'ya başvurur ve bilgileri SENA'nın bilgisayarına aktarılır. Akabinde kayıt işlemi yapılır, kayıt makbuzunu aldıktan sonra SENA tarafından bütün bilgileri içeren bir form verilir, bu kayıt formunun doldurulması repertuar için zorunludur. Böylece eser sahibinin hakları takip edilebilir hale gelmektedir.

3 - Korsanla Mücadele; BREİN Vakfı (Bescherming Rechten Entertainment Industrie Nederland - Hollanda Eğlence Endüstrisi Haklarının Korunması Vakfı)

Korsanlık Nedir?

Korsanlık bir hırsızlıktır; eser sahiplerinin yetkisi olmaksızın telif hakkına konu materyallerin kullanılması, kopyalanması veya yine yetkisiz bir şekilde alınmasıdır. Korsanlık, görsel-işitsel diskler, videokasetler, internet, benzer baskı hırsızlığı, sinyal(verici) hırsızlığı, radyo dalgalan yoluyla korsanlık ve paralel girişler gibi birçok yolla yapılabilmektedir.

Hollanda'da korsanla mücadele; interaktif software, film, müzik yapımcıları ve sanatçıları ve yazarların eserlerinin korsan kullanımı ile mücadele işlerine bakan; fikri mülkiyet hırsızlığına karşı mücadelede/savaşta bütün eğlence endüstrisinin güçlerini birleştirdiği ünik bir yapı olan BREİN Vakfı tarafından yapılmaktadır. BREİN Vakfı Hollanda'da eğlence sektörünün ürünlerinin yetkisiz bir şekilde online veya offline dağıtımını ve kopyalanması gibi bütün bu işlemlerle ilgili

olarak tüm basım, yayım, medya , ticaret hukukunun uygulanması hususları ile hükümetle temasın merkezi konumundadır. BREİN'in açılımı da "Hollanda Eğlence Endüstrisi Haklarının Korunması Vakfı"dır.

BREİN Nisan 1998 tarihinde kurulmuştur. Yaklaşık 30 yıldır varlığını devam ettiren eğlence endüstrisi ile hak sahipleri arasındaki işbirliği böylece resmileştirilmiştir. Kuruluşunu takip eden 5 yıla kabaca bakıldığında elde edilen başarı şu şekilde özetlenebilir; internet ve CD/DVD korsanlığına karşı 12,564 araştırma-soruşturma, 9,630 illegal sitenin kapatılması, BUMA/STEMRA (BREİN'e üye meslek birliği) tarafından CD/DVD korsanlığına karşı 579 tutuklama, 7 CD/DVD organizasyonunun dağıtılması ve ülke içi ve dışında 8 baskın yapılmıştır. Toplam olarak 10,866,012 disk, 393 bilgisayar, 403 CD/DVD kaydedicisi ve 2 profesyonel CD matbaası ele geçirilmiştir.

Hollanda'da tahminen her 5 görsel diskten biri korsan olarak satılmaktadır (müzik alanında her 3 CD den biri ve bilgisayar yazılımı alanında her iki CD den biri). Yaklaşık olarak müzik, film ve bilgisayar yazılımlarına ilişkin CD veya DVD lerin % 60 'ı tüketiciler tarafından kopyalanarak aralarında el değiştirmektedir. Profesyonel korsanlar tarafından güvenilir rakamlara göre 10 milyondan fazla illegal disk satılarak 58 milyon Euro yasal olmayan kazanç elde edilmiş, 2002 yılı için toplamda yaklaşık olarak korsanlar tarafından 28,5 milyon disk karşılığında 157 milyon Euro zarara sebebiyet verilmiştir. Bu durum 2001 yılı için 17,75 milyon disk ve 98,5 milyon Euro idi. Bu hal bir yılda ürün bazında % 55, maddi zarar olarak ta % 60 oranında artış demektir.

BREİN'in İştirakçileri;

- Hollanda müzik, video ve bilgisayar dallarında ses ve görüntü taşıyıcıları imalatçıları ve ithalatçıları birliği, NVPI,
- Multimedya yayımcıları adına, Hollanda Yayımcılar Birliği, NUV,
- Başlıca Uluslar Arası Film Yapımcıları Organizasyonu, MP A (Motion PicturAssociation)
- Tiyatro dışı video oyunları hakları lisansörü, VİDEMA
- Hollanda Film Dağıtıcıları Birliği, NVF
- Hollanda Müzik Hakları Tahsil Topluluğu BUMA/STEMRA (Metin yazarları, güfteciler/besteciler ve yayımcıları adına)

BREİN aynı zamanda Uluslar Arası Müzik Yapımcıları Birliği İFPI ile birlikte çalışmaktadır ve Software Meslek Birliği ve Uluslar Arası İnteraktif Dağıtıcılar Birliği IDSA ile temaslarını düzenli bir şekilde sürdürmektedir.

BREİN'in Misyonu

- Tüm eğlence ürünlerinin yaratıcıları olan yazar, sanatçı, üretici ve dağıtıcıların komşu hakları ve telif haklarının çalınarak pazarlanmasına karşı onların haklarını korumak ve hizmet etmek,
- Hükümetin yardım ve desteğini sağlamak, kanunları uygulamak, konu/iş ile ilgili genel arama ve araştırmalar yapmak,

BREİN'in Korsan ile Mücadele Programı

BREİN korsanlıkla mücadele programı çerçevesinde aşağıdaki hususları bir bütün olarak getirmektedir;

- 1- Önleme ve koruma,
- 2-Mevzuat oluşturma/kanun yapma,
- 3-Araştırma, soruşturma yapma: online ve offline; kişisel ve suçla ilgili,
- 4-Dava etme/açma; adli, idari, mali,
- 5-Mahkum etme,
- 6-Eğitim,
- 7-Terbiye
- 8-PR

Bu programın yerine getirilmesinde BREİN Bütün Avrupa'daki benzer organizasyonlarla birlikte çalıştığı gibi İFPI, MPA ve BSA gibi dünya ölçeğinde faaliyet gösteren uluslar arası organizasyonlarla da işbirliği yapar. Bu uluslar arası işbirliği korsanlığın artmasının önlenmesinde can alıcı bir öneme sahiptir.

4- Hollanda' da Telif Hakları İle İlgili Müzakereler ve Bazı Uygulamalar:

A- Genel olarak;

1912 yılında yürürlüğe giren ve halen uygulanmakta olan Holanda Telif Hakları Kanununda 1993 yılından itibaren bazı değişiklik çalışmaları yapılmıştır. Çünkü, Almanya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri gibi ülkelerde son yıllarda medya alanında (radyo, televizyon, kablolu yayın, bilgisayar, internet gibi) devrim şeklindeki büyük gelişmeler telif hakları alanında krizlere sebep olmuştu. Hollanda Telif Hakları Kanununun ana yapısının medya alanındaki bazı hakların istismar edilmesini kapsamaması nedeniyle kanun yapımcılar tarafından kanunu tümünden değiştirmek yerine spesifik alanlarda düzenlemeler yapılmasının mümkün olabileceğinin söylenmesi üzerine konu ile ilgili birçok tartışmalar yapılmıştır. Bu çerçevede Avrupa Telif Hakları Yönetmeliği ilk taslağı ile (10/12/1997) son şeklinin verildiği (22/12/2002) tarihleri arasında 5 yıl boyunca telif haklarının yenilenmesi konusunda Hollanda da uzun ve ciddi tartışmalar yapılmış ve yeni unsurları ihtiva edecek şekilde Kanunda bazı değişiklikler yapılmıştır. 1996 yılı başından beri Telif Hakları Kanunu birçok koşul, yeni durum içermiştir. Belli bir ücret karşılığında hak sahiplerinin işlerini, haklarını kiralamaları, ödünç vermeleri, ticari kiralama çerçevesinde hak sahiplerinin ücretlerinin ölçüsünü belirleyebilmeleri (örneğin senaryo) gibi.

Kanun değişikliklerini uzmanlar ve kamuoyu önünde tartışarak sağlamak üzere Adalet Bakanı tarafından Telif Hakları Komitesi oluşturulmuştur. Bu Komite Avrupa Birliği Telif Hakları Yönetmelik taslağını baz alarak çalışmalarını yapmış ve raporlarını sunmuştur. Komite çalışmalarını dört prensip üzerinden yürütmüştür; -Mümkün olabildiğince istisnaların korunması, -Yaygın bir şekilde yeni veya yeniden formüle edilmeleri istenilen istisnalarla ilgili uzlaşma sağlayabilmek, -Teknolojik icatları bağımsız bir biçimde tanımlamak, - Avrupa Birliği Yönetmelik taslağının izin vermediği "dürüst kullanımlar" dan kaynaklanan problemlere yaratıcı çözümler bulabilmek. Bu yolla komite, üstü örtülü bir şekilde formüle edilmiş olan ve spesifik durumlara hasredilmiş muafiyet/istisna/ayrıcalıkların istismarını önleyebilmek için haklarla ilgili gerçekçi çözümler bulmaya çaba sarf etmiş, hızla değişen teknoloji ve toplumsal menfaatlerin hukuki güvenceye alınabilmesi için çalışmalar yapılmıştır.

Şahsi/kişisel dijital kopyalamaların maddi karşılıklarının tahsil edilememesinin mümkün olabilmesi nedeniyle Hollanda Hükümeti her zaman Avrupa Birliği Yönetmeliğinin altında bir bakış açısına sahip olmuş, fakat hak sahipleri adına haklarını zorla toplayabileceğine inanmış ve güvenmiştir. Komite AB Yönetmeliği ile uyumlu bir şekilde kişisel kopyaların bütün çeşitlerinin akıllı ödüllendirme" ile bağlanabileceğini not etmiştir. 1912 tarihli Telif Hakları Kanununda kişisel kopyalar, eğer birkaç kopya ve ticari olmayan bir şekilde ve eğitim amaçlı olarak kullanılıyorsa telif hakkından muaftı, yalnızca müzik ve sinema gösterimleri kişisel kullanım için reproduksiyon yapıldığında tazmin gerektiriyordu. AB Yönetmeliği bütün kişisel kopyalar için akıllı ödüllendirme

uygulanmasını istiyordu ve bu durum Komite için aşırı bir uyum demektir. Onun yerine kişisel kopyalamalarda birbirinden farklı iki çeşit uygulama önerdiler, birisi oyunsal ve görsel eserlerin reproduksiyonuna karşı çıktılar diğeri ise el sanatlarının formları, remaking, reknitting, resketching, reprographic gibi eserlerin kişisel kullanımlar için reproduksiyonun yapılabileceğini önerdiler. Bu analog ve dijital özel kopyalar olmak üzere iki çeşitti. Bakan tarafından da bu öneriler uygun bulundu. Buna göre;

-İlk olarak değinilen kişisel kopyalar el sanatları ve fotokopi gibi analog kopyalardı. Bu tür kopyalar için hiçbir ücret toplanabilemezdi. Örneğin bir büyükannenin torunu için Walt Disney'in açık izni olmaksızın "Micky Mouse" resimli bir kazak örmesi durumunda telif hakkı ihlal edilmiş sayılmazdı. Bu husus "Kişinin sadece kendi şahsına özel ve ticari olmayan bir şekilde kopyalamalarda bulunmasıdır ve yine yalnız kişisel uygulamalar ve eğitim amacıyla birkaç adetle sınırlandırılmış reproduksiyonların edebi, bilimsel ve sanatsal eserlerin telif hakkını ihlal ettiğine hükmedilmeyecek" şeklinde formüle edilmiştir.

-Dijital ürünlerin kişisel kopyalamalarında; sesli ve hareketli görüntülerin reproduksiyonu ile ilgili mevcut şartlarda değişikliğe gidildi. Sesli ve hareketli görüntülerin reproduksiyonlarında "akıllı ödüllendirme" hakkı ödenmesi amaçlandı. Bunun uygulaması ise boş kaydedilebilir materyaller üzerinden bedelin zorunlu olarak toplanması şeklinde olacaktır. Bu husus, "Edebi, bilimsel ve sanatsal eserlerin sadece ticari olmayan bir biçimde oynatılması ve gösterilmeleri sağlanacak ve bu şekilde reproduksiyonlara telif hakkının ihlali olarak hükmedilemeyecek ve sadece gerçek kişilerin eğitim ve uygulama amacıyla reproduksiyon yapmalarına izin verilecek." şeklinde formüle edilmiştir.

İkinci husus (Dijital kopyalamalar) CD-ROM ların kopyalanması dahil olmak üzere dijital alandaki bütün kişisel kopyalamaları kapsamına alacak ve dijital hakların bedelinin toplanması ile ilgili yeni bir idari yöntem uygulanıncaya kadar "Dürüst bir bedel" olarak bu yeni çeşit dijital kişisel kopyalamalar zorunlu ücretlendirme sisteminin içine dahil edilmiş olacaktır. Yakından bakıldığında bu durum ile bazı yaratıcılıklarla farklı alanlarda bir denge kurulmaya çalışılmıştır. Müzik endüstrisi tarafından bakıldığında kişisel kopyaların birkaç kopya ile sınırlandırılmasına uygunluk sağlandığı şeklinde algılanmış, diğer tarafta ise dijital alandaki bedelsiz kişisel kopyalamaların "akıllı ücretlendirme" terimi ile ücretli kapsama alınması cesur bir gayret olarak takdim edilmiştir.

B - Vergilendirme;

Hollanda 1977 yılından beri kağıt (yazılı) reproduksiyonlar için yazara veya yayımcıya işin bedelinin ödeneceği şeklinde bir sisteme sahipti. 1991 yılında teyp kasetleri ve CD ler gibi kayıt yapılabilen boş medya materyallerinden de zorunlu ücret/vergi toplanması şeklinde yeni sistem uygulanmaya başladı. Temmuz 2003 tarihinden beri de boş DVD lerden vergi toplanmaktadır. Hollanda; Danimarka, İsveç, Finlandiya gibi kayıt cihaz ve ekipmanlarından vergi alma sistemine sahip değildir. Hollanda da telif hakları ile ilgili vergi-ücret tartışmaları yeni medya unsurlarının da içinde yer alabileceği bir sistemin olabilirliği üzerine odaklandı. Ama tartışma "harddisc" ler gibi aygıt ve ekipmanlardan da vergi toplanmasına kadar da yayılmamıştır.

Telif hakları geleneksel olarak, özel uygulamalar, çalışmalar veya kullanımlar için fotokopi çekimlerinin özel alanı gibi algılanagelmişti. Ongörülemeden bir derecede video ve teyp kasetlerinin kişisel ve sesli medya ile radyo yayınlarında kullanılabilmesi için kolaylıkla kopyalanmalarının mümkün olması, bu işlemlerin bedelinin tazmininin sağlanmasını gündeme getirmiş, bu amaçla 1991 yılında boş video ve audio kasetlerine vergi konmuştur. Bu vergi Kopyalama Vakfı (Stichting de thuiskopie) tarafından imalatçı ve ithalatçılardan toplanarak telif hakkı sahiplerine dağıtılmak üzere

ilgili örgüt-kuruluşlara gönderilmiş, bu şekilde toplanan gelir örneğin 1996 yılında 27 milyon Guldene ulaşmıştır.

Geleceğe bakıldığında, Hollanda hükümetinin yakın gelecekte dijital çerçevede vergilendirmenin faydasız olacağı şeklinde yüksek bir beklentiye sahip olduğu görülmektedir. (Örneğin, özel dizayn edilmiş monitörlerle bireysel kullanıcıların bilgileri okuyabilmeleri gibi). Zaman zaman CDR lar gibi iletişim/medya materyallerinin vergilendirilmesiyle ilgili yüzeysel bazı eleştiriler olmuş ve sıklıkla bunlar telif hakları ile ilgili olmadığı gerekçesiyle desteklenmiş, fakat genelde boş iletişim araçlarının vergilendirilmesinde telif hakkı sahipleri ile kullanıcılar arasında dengeli bir bedel üzerinde anlaşılabilmesi amaçlanmıştır.

a)

Vergilerin toplanması;

1912 tarihli Telif Hakları Kanunu ve 1993 tarihli Komşu Hakları Kanununa göre kayıt yapılabilen boş iletişim/medya aracı imal ve ithal eden herkesin bir vergi ödemesi gerekmektedir. Bu vergi Özel Kopya Vakfı (Stichting Thuiskopie) tarafından toplanmaktadır. Bu vergi münhasıran ticari olmayan amaçlarla (örneğin evde yapılan) müzik ve hareketli görüntülerin reproduksiyonları içindir.

Özel Kopya Vakfı topladığı parayı yazarlar (besteciler, senaristler, şairler, fotoğrafçılar vs) ile komşu hakkı sahipleri (görsel işitsel eserlerin yapımcıları ve oyuncularını) arasında dağıtmaktadır.

Bireysel sanatçılar eğer herhangi bir meslek birliğine üye iseler bu ücreti alabilmektedirler. Toplanan fonlar meslek birlikleri arasında paylaştırılmaktadır. Doğru/hakkaniyetli bir paylaşım için yapılan satışlarla ilgili her yıl yapılan detaylı araştırmalar baz alınır, fakat audio ve v ideolar s öz konusu olduğunda yapımcılar, oyuncu artistler ve yazarlar arasında aşağı yukarı eşit bir şekilde paylaştırılmaktadır. Yazdırılabilir CD lar üzerinden alınan yeni vergilerden sağlanan gelirin % 20 si oyun yapımcılarına dağıtılmakta, geri kalan % 80 i ise audio vergilerine aktarılmaktadır.

b)

Vergi Oranı;

Verginin ne kadar alınacağına her yıl Kişisel Kopya Bedelini Görüşme/Müzakere Vakfı (Stichting Onderhandeligen Thuiskopiergoeding - SONT) tarafından karar verilmektedir. Bu tipik bir Hollanda uzlaşma stildir, bu Vakıf Kişisel Kopyalama Vakfından 3 hak sahibi temsilci ile STOBİ Vakfından (Stichting Overlegogaan Blanco Informatiedragers) 3 endüstri temsilcisinden oluşmaktadır. Adalet Bakanı bu vakfın başkanı ve bağımsız bir danışmanıdır.

2000 yılında bu şekilde boş kaydedilebilir medya materyalleri üzerinden 16 milyon Euro fon toplanmıştır. 2001 yılında vergilemeye data CDR lar da dahil edilmiş ve toplam miktar 18 milyon Euro ya ulaşmıştır. Birçok yeni materyal ise henüz vergilendirilmiş değildir.

Boş kaydedilebilir medya materyalleri üzerinden 2002/2003 yıllarında aşağıdaki şekilde ticari olmayan kişisel kopya bedeli toplanmıştır;

-boş analog audio teyplerin her bir saati için 0,23 Euro

-boş analog video teyplerin her bir saati için 0,33 Euro

-boş dijital minidisklerin her bir saati için 0,32 Euro

-boş dijital audio CD-R/RW lerin her bir saati için 0,42 Euro

• CV\boş dijital data CD-R/RW lerde her bir disk için 0,14 Euro 1 k 2004 tarihinden itibaren DVD lere konulan vergilerde şöyledir;

-boş DVD-R/RW lerin her 4.7 Gigabyte için 1,00 Euro
-boş DVD+R/RW lerin her 4.7 Gigabyte için 0,50 Euro boş DVD-RAM lara henüz vergi konmamıştır.

Kapasitesi 407 Gigabyte den az veya çok olan boş DVD 1er için bedel buna göre orantılanarak tazmin edilecektir.

c) Vergilendirmenin Yasal Dayanağı:

Vergilerin toplanmasında yasal dayanak AB Telif Hakları Yönetmeliğinin 5.2 (b) maddesidir. Bu husus Hollanda Telif Hakları Kanununun son değişiklik taslağının 16/c bölümünün 2 ve 6. paragrafına denk gelmektedir ki sırasıyla şöyledir;

"İlk paragrafta tanımlanan reproduksiyonlar için bir şeyi/nesneyi yansıtmak, göstermek veya oynatmak amacıyla imal veya ithal edenler bu işlere konu eserin yazarına veya onun yasal temsilcisine uygun bir bedeli tazmine borçludurlar."

"Ayrıca Konseyin emri ile ikinci paragrafta konu edilen tazmin ile ilgili olarak yeni kural ve şartlar konularak düzenlemeler yapılabilir. Yine Konseyin emri ile bu bölümde belirtilen uygun bedelin miktarı ve uygulanabilirliği ile ilgili hususlarda yeni kural ve şartlar yükümlülük altına alınabilir."

C - Kütüphane Uygulamaları;

Telif hakları hukuku altında öteden beri sağlanan ayrıcalıklar/ödünç vermeler göz önünde bulundurulduğunda telif haklarının tamamen apaçık bir şekilde kültürel politikanın bir unsuru haline geldiği görülmektedir. 1987 yılına kadar Hollanda hükümeti Hollanda'lı ve Fresian yazar, çevirmen ve yayıncıların kütüphanelerin ödünç verme servislerinde kullanılan eserleri için onlara bir miktar ücret ödenmesini sağlamış, bu çerçevede; 1988-1991 yılları arasında kütüphaneler tarafından her yıl için toplam 10 milyon Gulden toplanmış, aynı yıllarda bu miktar Devlet tarafından 15 milyon Guldene yükseltilmiştir. Öte yandan yayıncılar ve yazarların haklarının korunması ile ilgili olarak faaliyet gösteren başka bir organizasyon olan Reproduksiyon Hakları Vakfı da telif ücretlerinin toplanmasında güvenli bir hukuki yapının tesisi için çalışmıştır. Bu vakıf telif hakkı koruması altındaki eserlerin fotokopilerinin çekilmeleri durumunda, kütüphaneler, lise ve lise dengi okul yetkililerinden yıllık bir ücret toplanmasını sağlamış, toplanan bu ücretler (örneğin 1996 yılı için 8 milyon Gulden) başlıca gazete ve dergiler dahil olmak üzere, akademik ve eğitimsel yayımların yayıncılarına ve yazarlarına dağıtılmış, şimdilerde ticari ve endüstriyel hususları da kapsayacak şekilde tasarılar planlanmaya başlanmıştır.

IV-SONUÇ;

Hollanda'da bütün gelişmiş ülkelerde olduğu gibi sanat, bilim, edebiyatla uğraşanların haklı olarak elde ettikleri kazançların korunması durumunda, edebiyatın, bilim ve sanatın sürekli gelişmesinin, zenginleşmesinin sağlanacağı düşüncesiyle telif haklarına büyük önem verildiği, bu hakların ihlal edilmesi durumunda gerek meslek birlikleri, gerekse meslek birliklerince oluşturulan federasyon aracılığıyla eserlerin korsan kullanımı, basımı ve dağıtımıyla ilgili Kanunlar çerçevesinde yoğun bir şekilde mücadele edildiği müşahade edilmiştir. Ülkemizde de yasal anlamda telif hakları alanında özellikle son yıllarda 5846 sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle gerekli düzenlemelerin yapıldığı görülmekle birlikte uygulamada aksaklıklar meydana geldiği ve korsanla

mücadelede etkinlik sağlanamadığı gözlemlendiğinden Hollanda örneğinde olduğu gibi bazı uygulamaların ülkemizde de yapılmasının olumlu sonuçlar verebileceği, bu çerçevede;

1)Müfettişliğimce konu ile ilgili inceleme ve araştırmalar yapılırken kütüphanelerde lise ve dengi okul öğrencilerinin telif hakları alanında ödevler hazırladıkları gözlemlenmiş olup, ülkemizde konunun tarafları dışında telif hakları/fikri mülkiyet konularında kamuoyunun fazlaca bir bilgisi olmayıp bu çerçevede telif hakkının ne olduğu, ihlali durumunda ne tür zararlara sebebiyet verildiği sanat, bilim, edebiyatla uğraşanların yeni ürün verme girişimlerine darbe vurup bu alanlarda gelişime engel olduğu pek bilinmediğinden, öncelikle konunun öneminin en geniş bir biçimde kitlelere anlatılabilmesi açısından lise ve dengi okulların müfredatlarına telif hakkının ne olduğunu, niçin önemli olduğunu, neden korunması gerektiğini, ihlalinin ne gibi zararlara sebebiyet verdiğini anlatan konular ilave edilerek toplumumuzun bilinçlendirilmesi, bunun için de Milli Eğitim Bakanlığı ile gerekli girişimlerde bulunulmasının uygun olacağı,

2)Ülkemizde meslek birliklerinin yöneticilerinin tüzükleri gereği üyeleri arasından yani eser sahipleri veya komşu hakkı sahipleri arasından seçilmeleri hususu doğal karşılanabilmekle birlikte bunların hakların gerektiği biçimde takip edilebilmesi için gerekli hukuki ve teknik birikime sahip olamayabilecekleri veya buna zaman ayıramayabilecekleri göz önüne alındığında ve telif haklarının hem ulusal hem uluslar arası alanda hukuki ve teknik bir yapıya büründüğü ve Avrupa Birliği ve diğer gelişmiş ülkelerde telif haklarının korunması hususuna çok fazla ehemmiyet verildiği dikkate alındığında ülkemizdeki meslek birliklerinin özellikle yönetim kurullarında gerekli düzenlemeler yapılarak hakların daha iyi takibini ve korunmasını sağlayabilmek amacıyla konunun hukuki ve teknik boyutlarına vakıf profesyonel yöneticiler istihdam edilmesinin, SENA örneğinde olduğu gibi meslek birliklerince, hem telif hakkının takibi hem de bu hakkın kullanımından elde edilen gelirin hak sahiplerine dağıtımına yönelik eser ve eser sahipleri ile kullanıcılara ait geniş bilgileri içeren özel bilgisayar programları geliştirilerek veri tabanları oluşturulmasının böylece özellikle hakların dağıtımında tereddüte yer vermeyecek şekilde açıklığın sağlanmasının uygun olacağı,

3)Hollanda'da korsanla mücadelenin; bilgisayar yazılımı, film, müzik yapımcıları ve sanatçıları ve yazarların eserlerinin korsan kullanımı ile mücadele işlerine bakan, fikri mülkiyet hırsızlığına karşı mücadelede/savaşta bütün eğlence endüstrisinin güçlerini birleştirdiği bir yapı olan BREİN Vakfı tarafından yapıldığı, bu Vakfın Hollanda'da eğlence sektörünün ürünlerinin yetkisiz bir şekilde online veya offline dağıtımını ve kopyalanması gibi bütün bu işlemlerle ilgili olarak tüm basım, yayım, medya, ticaret hukukunun uygulanması hususları ile hükümetle temasın merkezi konumunda olduğu ve korsanla mücadelede çok önemli başarılar elde ettiği görüldüğünden, ülkemizde de tek tek korsanla mücadelede isteksiz ve yetersiz olduğu gözlemlenen meslek birliklerinin benzer bir yapı oluşturarak veya federasyon oluşturarak ülkemizde telif hakkı korsanlığına karşın etkin bir mücadeleye girişebilecekleri, bu federasyona korsanla mücadele çerçevesinde arama, araştırma, baskın, hukuki-cezai dava etme gibi yetkiler verilebileceği, böyle bir yapılanmaya gidilmesi durumunda, BREİN örneğinde olduğu gibi federasyonun amacı, vizyonu, misyonu ve korsanla mücadeleyi nasıl, hangi enstrümanları kullanarak yürüteceğinin belirlenerek buna göre gerekli çalışmalar yapılmasının korsanla mücadeleye önemli katkılar sağlayacağı,

4)Günümüzde teknoloji çok hızlı bir şekilde ilerleyip geliştiğinden ve özellikle bilgisayar programları, CD, DVD ve ilerde çıkması muhtemel benzer materyallerle ürünlerin kopyalanarak kullanılması, çoğaltılması çok kolay olup, özellikle bireysel kullanıcıların denetimi de son derece

güç olduğundan Hollanda'da olduğu gibi en azından olası hak kayıplarının bir ölçüde

giderilebilmesi için boş iletişim araçlarını üreten veya ithal ve ihraç edenlerden bu materyaller üzerine ülkemizdeki vergilendirmede yetkili birimler, materyallerin üretici, ithalatçı veya

ihracatçıları ile meslek birlikleri temsilcileri tarafından veya başka bir şekilde oranları belirlenmek

üzere vergiler konulması, toplanan vergilerin belli bir hesapta toplanması ve bilahare toplanan bu vergilerin eser sahiplerinin eser çeşitleri ve miktarlarına yönelik istatistiki veriler dikkate alınarak ilgili meslek birlikleri aracılığıyla bu meslek birliklerine üye olan hak sahiplerine dağıtım yapılabilmesi için çalışmalar yapılabileceği,

5) Hollanda hükümetinin Hollanda'lı ve Fresian yazar, çevirmen ve yayıncıların kütüphanelerin ödünç verme servislerinde kullanılan eserleri için onlara bir miktar ücret ödenmesini sağladığı, öte yandan yayıncılar ve yazarların haklarının korunması ile ilgili olarak faaliyet gösteren başka bir organizasyon olan Reprodüksiyon Hakları Vakfı tarafından da telif hakkı koruması altındaki eserlerin fotokopilerinin çekilmeleri durumunda, kütüphaneler, lise ve lise dengi okul yetkililerinden yıllık bir ücret toplanmasını sağladığı, toplanan bu ücretlerin başlıca gazete ve dergiler dahil olmak üzere, akademik ve eğitimsel yayımların yayıncılarına ve yazarlarına dağıtıldığı, şimdilerde ise ticari ve endüstriyel hususları da kapsayacak şekilde tasarıların planlanmaya başlandığı müşahade edildiğinden, ülkemizde de her ne kadar kütüphanelerimiz Hollanda'da olduğu kadar yoğun bir şekilde kullanılmasa da benzer biçimde ödünç verme servislerinde kullanılan eserler için belli miktarlarda ücretler toplanması, yine ülkemizde özellikle üniversite öğrenimi çerçevesinde yaygın bir şekilde eserler fotokopileri çekilmek suretiyle çoğaltılıp kullanıldığından, gerek kütüphaneler, gerek fotokopi çekim yerlerince, lise ve dengi okullar ve üzeri dahil olmak üzere çekilen fotokopilerden belli bir ücret toplanması, toplanan bu ücretin belli bir merkezde toplanarak yine meslek birlikleri aracılığıyla üyeleri olan akademik ve eğitimsel yayımların yayıncılar ve yazarları ile konu ile ilgili diğer gerçek ve tüzel kişilere dağıtımının sağlanabileceği

hususlarının Bakanlığımızın telif hakları ile ilgili çalışmalar, düzenlemeler, uygulamalarında göz önünde bulundurulmasının yararlı olacağı sonuç ve kanaatine varılmıştır.

Arzederim.

Ankara, 22/08/2005

